

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/108/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6314210456
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6314210456.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Dušana Ďuriana a JUDr. Ľubomíra Šablu ako členov senátu, v spore žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX/XX, XXX XX D., zastúpený advokátom JUDr. Petrom Harakálym, so sídlom Mlynská 28, 040 01 Košice, proti žalovanému Tále, a. s., so sídlom Tále 100, 977 01 Horná Lehota, IČO: 36 028 631, zastúpený A. E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXXX/X, XXX XX G., za účasti intervenienta na strane žalovaného Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom Pribinova 19, 811 09 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO: 00 151 700, o náhradu škody o odvolaní žalovaného proti rozsudku pôvodného súdu Brezno č. k. 4C/281/2014-1088 z 20. júna 2022 (teraz Okresného súdu Banská Bystrica č. k. BR-4C/281/2014-1088), takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie čiastočne vyhovel žalobe o náhradu škody, ktorú si žalobca uplatňoval v súvislosti s úrazom, ktorý utrpel dňa 13. januára 2013 v lyžiarskom stredisku Tále pri preprave žalobcu na lyžiarskom vlekú prevádzkovaným žalovaným. Pôvodne si žalobca žalobou doručenou Okresnému súdu Brezno dňa 17.12.2014 uplatnil nárok na zaplatenie bolestného vo výške 25 539,- €, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyčíslil sumou 97 232,- € a požadoval jej zvýšenie o 50 % zodpovedajúcich sume 48 616,- €. Strata na zárobku počas pracovnej neschopnosti za obdobie od 14.01.2013 do 02.02.2014 bola žalobcom vyčíslená podľa potvrdenia zamestnávateľa H. B., E. sumou 2 792,79 €. Žalobca tvrdil, že mu vznikol nárok na úrazovú rentu (náhrada za stratu na zárobku pri invalidite) vo výške 101,02 € mesačne, ktorú za obdobie od 13.01.2014 do 31.12.2014 kvantifikoval sumou 1 173,14 € a od 01.01.2015 do budúca žiadal uložiť žalovanému povinnosť platiť mu vždy k 15. dňu mesiaca úrazovú rentu vo výške 101,02 €. Žalobca požadoval priznať aj úroky z omeškania odo dňa splatnosti tej ktorej pohľadávky. V priebehu súdneho konania žalobca upravoval žalobu v závislosti od výsledkov dokazovania a jej konečná verzia je obsiahnutá v uznesení Okresného súdu Brezno č. k. 4C/281/2014-559 zo 14. mája 2019.

1.1 Skutkový stav, ktorý súd posudzoval popísal okresný súd tak, že dňa 13.01.2013 sa žalobca spolu so svojim synom lyžoval v lyžiarskom stredisku na Táloch, pri ktorom na prepravu z údolnej stanice na vrchol lyžiarskeho svahu používal lyžiarsky vlek prevádzkovaný žalovaným. V čase približne od 14:39:00 hod. do 14:41:14 hod. na vlek I. XXX F. nastúpili osoby v prvom poradí žalobca, za ním neznáma osoba, potom jeho syn J. A. B., nasledoval svedok J. G. J., potom neznáma osoba a za ňou A. D. J.. Žalobcu pri nasadaní na teleskopický záves, ktorý ho mal dopraviť na vrchol lyžiarskeho svahu teleskopický záves v mieste nasadania trhol, následkom čoho došlo u žalobcu k prudkému záklonu hlavy,

nastal u neho stav dezorientácie, ktorý žalobca čiastočne zvládol a po krátkom čase došlo u žalobcu k reflexnému deju spojenému s poklesom prietoku krvi vo vertebrálnej tepne, poklesu tlaku krvi v zadnom mozgovom riečišti, rozvoju neistoty pri státí, nestabilite postoja, poruche videnia, slabosti rúk a nôh, kolapsovému stavu, čo po prejdení cca 200 m u žalobcu spôsobilo jeho vybočenie z jazdnej dráhy vleku, pád na ľavú stranu tela a následný náraz hlavou do druhého stĺpa vleku odspodu lyžiarskeho vleku. Pri náraze do statickej časti zariadenia lyžiarskeho vleku (stĺpa) utrpel žalobca poranenie krčnej chrbtice s následkom úplného ochrnutia (asymetrická tetraparéza) s akcentáciou na pravú polovicu tela, poranenie hlavy (skalpiáciu v dĺžke 25 cm) a zlomeninu ľavej ruky. Trhnutie teleskopickou tyčou vleku v čase nasadania žalobcu na vlek považoval súd prvej inštancie za preukázané výpoveďou žalobcu a svedka J. A. B.. Pri ustálení priebehu úrazového deja vzal súd do úvahy aj vyjadrenie K. E. L. C., F. (ďalej aj „znalecká organizácia K. E.“ a znalca A. B. K. z odvetvia chirurgia a neurochirurgia, ktorý najkomplexnejšie a najjednoduchšie popísali možný priebeh úrazového deja u žalobcu a vysvetlili z odborného hľadiska dôvody jeho vzniku.

1.2 Zodpovednosť žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi posúdil súd prvej inštancie podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) § 427 až 431, keď žalovaný bol prevádzkovateľom dopravného prostriedku (lyžiarskeho vleku), pretože k poškodeniu zdravia žalobcu došlo práve pri preprave týmto dopravným zariadením. K rovnakému záveru o plnej zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi dospel aj Krajský súd v Banskej Bystrici v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 z 27.10.2021, ktorým bol zrušený medzitimný rozsudok Okresného súdu Brezno č. k. 4C/281/2014-817 z 19.12.2019 len z dôvodu, že svoje závery o zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi nevyjadril súd prvej inštancie vo výroku rozhodnutia, iba v jeho dôvodoch. Žalovaný sa podľa názoru súdu prvej inštancie (aj odvolacieho súdu) nezabavil objektívnej zodpovednosti za vzniknutú škodu ani čiastočne. Aplikácia ustanovenia § 441 Občianskeho zákonníka o spoluzodpovednosti poškodeného žalobcu neprichádza podľa názoru súdu prvej inštancie do úvahy, keď žalobca pri použití lyžiarskeho vleku neporušil žiadnu právnu povinnosť. Za nesprávny považoval okresný súd názor intervenienta, ktorý tvrdil, že okresný súd nie je viazaný názorom Krajského súdu v Banskej Bystrici, keď krajský súd v zrušujúcom uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 uviedol nové skutočnosti, ktoré dovtedy v konaní neboli riešené. Krajský súd postavil svoj názor o zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi na úvahe, že žalovaný nezabezpečil lyžiarsky vlek nejakým automatickým mechanizmom, ktorý by tento vlek v prípade potreby zastavil, hoci žalovaný predložil v konaní vyjadrenie, že takýto mechanizmus ani neexistuje. Nesprávnym rozhodnutím krajského súdu súd nižšej inštancie viazaný podľa názoru intervenienta nie je.

1.3 Námietku premičania vznesenú intervenientom na strane žalovaného vo vzťahu k nárokom uplatneným žalobcom nad rámec petitu žaloby zo 17.12.2014 vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodnú. Za začiatok plynutia subjektívnej premičacej doby pri práve na náhradu škody sa považuje skutočná nielen predpokladaná vedomosť poškodeného o vzniknutej škode. K tomu dochádza vtedy, keď poškodený zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodit' vznik škody a orientačne aj jej rozsah, pričom nie je potrebné, aby jej rozsah poznal presne. Pri bolestnom sa za rozhodujúci dátum považuje spôsobenie bolesti, pri náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia okamih ukončenia liečebného procesu, resp. ustálenie zdravotného stavu. K ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo 5. februára 2014 a týmto momentom začala žalobcovi plynúť dvojročná subjektívna premičacia doba. Žaloba podaná na súd dňa 17.12.2014 bola podaná včas pred uplynutím dvojročnej subjektívnej premičacej doby. Ak si žalobca uplatnil žalobou náhradu škody na zdraví, ktorá je dôsledkom úrazu zo dňa 13.01.2013, je bezvýznamné, že počas konania aj po uplynutí premičacej doby svoje nároky žalobca upresňoval podľa výsledkov znaleckého dokazovania. Žalobca si následnými podaniami neuplatnil iný nárok než žalobou zo 17.12.2014, len ho spresňoval. Okresný súd uzavrel, že všetky nároky boli žalobcom uplatnené včas.

1.4 Pre odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia vzal súd prvej inštancie za základ znalecký posudok A. L. F., B. a A. B. K. s odôvodnením, že najkvalifikovanejšie a najúplnejšie stanovili bodové ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Na posudok A. M. N., B. neprihliadol z dôvodu, že trpel nedostatkami, ktoré vyvolali pochybnosti o jeho kvalite v porovnaní so znaleckými posudkami A. F. a A. K.. Návrhu intervenienta na strane žalovaného na nariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania na ohodnotenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu súd prvej inštancie nevyhovet' z dôvodu, že proti bodovému ohodnoteniu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v znaleckom posudku A. M. N., B., ktoré sa zhodovalo so znaleckým posudkom A. L. F. intervenient nič nenamietal a počas troch rokov od námietok intervenienta a žalovaného vo vzťahu k ohodnoteniu bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu uplynuli viac ako tri roky, za ten čas mohli žalovaný a intervenient na jeho strane si zadovážiť súkromný znalecký posudok. Námietky

vyplývajúce z posudku posudkovej lekárky A. L. zo 04.10.2018 neboli podľa názoru súdu prvej inštancie relevantné, keď A. L. pri vypracovaní svojho posudku (ktorý nie je znaleckým posudkom) mala k dispozícii len časť potrebnej dokumentácie a to znalecký posudok č. 33/2018 vypracovaný A. F.. Okresný súd odmietol argumentáciu žalovaného a intervenienta, že nárok na odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia a zvýšenie tejto náhrady boli na súde uplatnené predčasne. V súdnom spise sa nachádza podanie žalobcu z 08.10.2014 adresované žalovanému, v ktorom vyzval žalobca žalovaného na úhradu náhrady škody na zdraví pozostávajúcej z bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, na čo žalovaný odpovedal žalobcovi, že jeho nárok neuznáva a žalobcu odkázal na intervenienta, s ktorým má uzavretú poisťnú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu. Z ustanovenia § 6 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 437/2004 Z. z.“) nie je možné vyvodiť, že aj rozšírenie nároku na odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v rámci prebiehajúceho súdneho konania musí poškodený uplatniť najprv u povinného subjektu, až potom na súde.

1.5 Na právne posúdenie jednotlivých nárokov podľa žaloby a jej zmeny aplikoval súd prvej inštancie § 444, 446, 447, 879w Občianskeho zákonníka, § 5, 6 a 10 zákona č. 437/2004 Z. z., § 71, 88 a 89 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej aj „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a ich nepriznanie odôvodnil takto:

- bolestné vyčíslila A. L. F. v znaleckom posudku č. 33/2018 na 1 607,50 bodov, za čo pri hodnote jedného bodu v roku 2012 vo výške 16,10 € prináleží žalobcovi suma 25 880,75 € zaokrúhlená v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. na 25 881,- €. Žalobca si uplatnil úroky z omeškania pri bolestnom nesprávne, odôvodnený bol žalobný návrh na úroky z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 25 539,- € od 16.11.2014 do zaplatenia a vo výške 5 % ročne zo sumy 342,- € od 12.02.2019 do zaplatenia. V časti úrokov z omeškania zo sumy 342,- € od 06.12.2018 do 11.02.2019 žalobu zamietol. Nárok na úroky z omeškania podľa § 517 ods. 1 a § 565 OZ vznikol žalobcovi až doručením výzvy na úhradu pohľadávky, - sumu 148 156,- € si uplatnil žalobca ako jednorázové odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 444 OZ a § 5 zákona č. 437/2004 Z. z. za 8 990 bodov podľa posudku A. B. K. č. 19/2018 pri hodnote jedného bodu v roku 2013 vo výške 16,48 €. Aj v prípade odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol súd prvej inštancie časť príslušenstva vo forme úrokov z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 50 924,- € od 06.12.2018 do 11.02.2019 ako nepatriace,

- žalobca požadoval zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. sumou 74 078,- €. Súd prvej inštancie ustálil, že dôvody hodné osobitného zreteľa na priznanie tohto nároku vyplývajúce z § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. boli splnené, keď žalobca bol pre následky úrazu z 13.01.2013 uznaný invalidným. Náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšil o maximálnu možnú mieru 50 % zo sumy 148 156,- € rovnajúcu sa nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia,

- podľa § 446 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu podania žaloby (s odkazom na § 879w Občianskeho zákonníka), § 85 až 87 zákona č. 461/2003 Z. z. vznikol podľa názoru súdu prvej inštancie žalobcovi nárok na náhradu za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti za obdobie od 14.01.2013 do 02.02.2014 vo výške len 2 792,66 €, nie vo výške 2 792,79 € ako si tento nárok uplatnil žalobca. Neprávom žiadanú sumu trinásť eurocentov preto súd prvej inštancie žalobcovi nepriznal a zamietol žalobu aj ohľadne úrokov z omeškania z nepriznanej sumy trinásť eurocentov a úroky z omeškania podľa § 517 ods. 1 a § 565 Občianskeho zákonníka prisúdil žalobcovi iba zo sumy 2 792,66 €,

- podľa § 447 Občianskeho zákonníka v znení účinnom k 02.02.2014 vznikol žalobcovi nárok aj na náhradu straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite vo forme peňažného dôchodku, ktorý sa určí podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Súd prvej inštancie sa stotožnil s názorom žalobcu, že pre účely výpočtu náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite (úrazová renta) je potrebné vychádzať z miery poklesu pracovnej schopnosti žalobcu v zmysle § 89 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a nie z poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ktoré pojmy si Sociálna poisťovňa aj intervenient zamieňajú. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ktorú hodnotu v rozsahu 80 % používa Sociálna poisťovňa pre výpočet invalidného dôchodku v prípade úrazovej renty nie je relevantná. Miera poklesu pracovnej schopnosti sa v zmysle § 88 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. posudzuje s ohľadom na možnosť plnenia pracovných úloh uvedených v § 8 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Žalobca pred úrazom vykonával pracovnú pozíciu mechanika elektrických zariadení, kde sa vyžadovala

mobilita zamestnanca a manuálna činnosť, ktoré vzhľadom na trvalé následky úrazu žalobca vykonávať nemôže ani čiastočne, v minimálnej miere, preto súd prvej inštancie ustálil, že u žalobcu je daná miera poklesu pracovnej schopnosti vzhľadom na jej definíciu § 88 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. vo výške 100 %. Žalobca si podľa názoru súdu prvej inštancie správne vyčíslil výšku náhrady za stratu na zárobku pri invalidite podľa § 447 OZ sumou 101,02 €. Za obdobie od 13.01.2014 do 31.12.2014 mu patrí z tohto titulu suma 1 173,14 € spolu aj s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 24.07.2015 do zaplatenia a za ďalšie obdobie od 01.01.2015 do 21.10.2018, kedy bol žalobcovi priznaný nárok na starobný dôchodok, mu patrí mesačne úrazová renta vo výške 101,02 €, spolu 4 614,33 €. Úrazová renta bola splatná vždy 15. dňa v mesiaci a dňom 16. dňa mesiaca sa žalovaný dostal do omeškania s týmto peňažným plnením, preto súd prvej inštancie priznal žalobcovi za obdobie od 16.01.2015 do 16.03.2016 úroky z omeškania sadzbou 5,05 % ročne a od 16.03.2016 sadzbou 5,00 % ročne, - povinnosť plniť bola stanovená žalovanému v rozsahu troch dní od právoplatnosti rozsudku.

1.6 O povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % rozhodol súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) s poukazom na nepatrný neúspech žalobcu v konaní iba v časti príslušenstva. K povinnosti zaplatiť svedkom J. G. J. a A. D. J. svedočné a znalcom znalečné zaviazal súd prvej inštancie neúspešného žalovaného v dvoch prípadoch spolu s intervenientom tak, že v rozsahu plnenia žalovaného zanikne v rovnakom rozsahu povinnosť plnenia intervenienta a naopak, v závislosti od toho, na koho návrh bol dôkaz, v spojení s ktorým vznikli trovy, vykonaný.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie len žalovaný s odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) Civilného sporového poriadku bez obmedzenia jeho rozsahu len na niektoré časti výroku, aj keď sa v odvolaní výslovne venuje iba základu nároku, otázke premlčania nárokov uplatňovaných žalobcom a nárokom na bolestné, odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia a zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

2.1 Žalovaný naďalej neuznáva svoju zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla žalobcovi ako následok úrazu utrpeneho na lyžiarskom svahu pri použití lyžiarskeho vleku prevádzkovaného žalovaným dňa 13. januára 2013. Nesprávne právne posúdenie veci podľa § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku vytýka súdu prvej inštancie pri aplikácii ustanovenia § 427 a § 428 Občianskeho zákonníka a pri aplikácii § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., ktoré dovoľuje súdu zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia najviac o 50 %. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku konkretizoval odvolateľ tak, že intervenient na strane žalovaného navrhoval vo svojich podaniach z 15.10.2018 a 19.02.2019 doplnenie dokazovania spracovaním kontrolného znaleckého posudku súdom ustanoveným znalcom s ohľadom na jeho námietky vo vzťahu k dvom položkám hodnotenia bolestného a trom položkám posudku o sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu, ktoré odmietol súd prvej inštancie vykonať s odôvodnením, že v priebehu konania mohol žalovaný požiadať znalca o vypracovanie súkromného znaleckého posudku. Žalovaný nesúhlasí s posúdením námietky premlčania vznesenej intervenientom na strane žalovaného zo strany súdu prvej inštancie. Žalovaný tvrdí, že všetky nároky uplatnené nad rámec petitu žaloby zo 17.12.2014 sú premlčané, keď v čase podania žaloby bolo možné považovať zdravotný stav žalobcu za ustálený a objektívne obodovateľný. Zo zdôraznenia okamihu ustálenia zdravotného stavu žalobcu a objektívnej možnosti vyhotoviť bodové hodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia je možné dospieť k názoru, že námietka premlčania sa týkala odškodnenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, keď sa ďalším nárokom uplatneným žalobcom k náhrade straty na zárobku počas pracovnej neschopnosti a náhrade za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite žalovaný vôbec nevenuje.

2.2 Podstatnú časť odvolania je možné zahrnúť pod odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku, kde žalovaný vyjadruje názor, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Napriek rozhodnutiu odvolacieho súdu uznesením sp. zn. 17Co/50/2020, v ktorom odvolací súd zaujal právny názor k zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi a prípadné spoluzavinenie poškodeného na vzniknutej škode žalovaný opätovne tvrdí, že ak lyžiarsky vlek ako technické zariadenie a dopravný prostriedok bol bez technických závad a obsluha lyžiarskeho vleku neporušila žiadne právne povinnosti, nemôže žalovaný zodpovedať za škodu vzniknutú žalobcovi z dôvodu, že príčinou vzniku škody neboli okolnosti majúce pôvod v prevádzke dopravného prostriedku, ale prvou a dominantnou príčinou vzniku škody boli degeneratívne zmeny na chrbtici žalobcu, v dôsledku ktorých žalobca po potiahnutí kotvou dostal závrat a stratil orientáciu, čo viedlo k strate schopnosti žalobcu bezpečne ukončiť prepravu na vleku. Súd prvej inštancie si pre ustálenie skutkového stavu z výpovedí strán sporu, svedkov a znaleckých posudkov

podľa odvolateľa selektívne vyberal také tvrdenia, ktoré svedčili v prospech žalobcu a neprihliadol na vyjadrenia žalovaného a intervenienta a nimi prednášanú argumentáciu. Súd prvej inštancie si nekriticky osvojil pravdepodobnú teóriu vzniku a priebehu úrazového deja predloženú znaleckou organizáciou K. E.. Nadmerné trhnutie žalobcu pri rozjazde vleku nebolo preukázané, na čo poukázal už odvolací súd v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020. Súd prvej inštancie napriek tomu popisuje skutkový dej tak, že hlavnou príčinou začatia úrazového deja bolo prudké trhnutie žalobcu teleskopickým závesom lyžiarskeho vleku. Žalovaný zotrváva na názore, že k prudkému trhnutiu lyžiarskym vlekcom ako to prezentuje žalobca a následne ho tendenčne preberá aj súd nedošlo a ani nemohlo dôjsť. Okrem syna žalobcu, u ktorého vzhľadom na pomer k žalobcovi má žalovaný pochybnosti o jeho objektívite žiaden zo svedkov nepotvrdil, že by vlek nejakým spôsobom „trhal“, resp. sa zasekával. Žalovanému sa podstatne pravdepodobnejšou javí možnosť, ktorú naznačili znalci vo svojich posudkoch, keď uviedli, že pripraveného sústredeného a koncentrovaného lyžiara v svalovom napätí vlek „trhnúť“ nemôže, ale ak žalobcu skutočne vlek „prehol“ tak silno, že to vyvolalo stav závrate, žalobca musel byť nepripravený, nesústredený a nekoncentrovaný na to, aby sa stal účastníkom prevádzky vlekcom. Uvedené znamená porušenie generálnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 Občianskeho zákonníka, čo mohlo mať vplyv na správne právne posúdenie skutkového stavu. Generálnu prevenčnú povinnosť podľa § 415 Občianskeho zákonníka porušil žalobca aj tým, že si nechránil ako predvídavý lyžiar hlavu prilbou, ktorá je bežnou súčasťou lyžiarskej výbavy práve z dôvodov ochrany zdravia. Súd prvej inštancie nevzal pri rozhodovaní do úvahy všeobecné pravidlá správania sa lyžiarov na lyžiarskych svahoch, ktoré už v roku 1967 prijala Medzinárodná lyžiarska federácia a platia v každej krajine a hoci nevyplývajú zo zákona, v prípade nehôd a následných súdnych sporov je ich nedodržanie vnímané súdmi ako priťažujúca okolnosť. Je bez právneho významu, či v čase škodovej udalosti existovala sui generis právna norma, ktorá by takúto povinnosť osobitne upravovala. Je prejavom elementárnej opatrnosti, že pri výkone športovej aktivity, pri ktorej veľmi reálne hrozí nebezpečenstvo poškodenia zdravia osobitne v oblasti hlavy, bude použitá ochrana hlavy. Žalovaný považuje prakticky za vylúčené, aby žalobca utrpel rovnaké poškodenie zdravia, ak by mal bezpečnostnú prilbu a to najmä vo vzťahu ku skalpácii hlavy. Okresný súd mal vziať do úvahy aj spôsob použitia lyžiarskeho vleku s pomami, ktorý funguje tak, že časť úkonov na to, aby lyžiar mohol použiť vlek vykonáva sám lyžiar. Prevádzkovateľ lyžiarskeho vleku zodpovedá za stav vleku a spoluzodpovednosť používateľa vleku je daná tým, akým spôsobom ho používateľ použije a v akom stave ho použije (zdravotný stav, požitie alkoholu a omamných látok, fyzická kondícia). Žalobca podľa vlastného vyjadrenia v čase od 13.45 hod. do okamihu úrazu v čase cca 14.45 hod., t. j. v priebehu len jednej hodiny vykonal asi 10 jász, čo je možné hodnotiť ako veľmi intenzívnu športovú aktivitu vykonanú v krátkom čase, ktorá sa prirodzene musela prejavovať únavou žalobcu. V takom stave mohol mať žalobca zníženú pozornosť a odlišné vnímanie objektívnej reality aj napríklad údajné „trhnutie“ vleku, ktoré nikto iný okrem neho nezaznamenal. Žalobca mal v čase úrazu 56 rokov a mal degeneratívne zmeny na krčnej chrbtici a sám žalobca mal tieto faktory pri výkone športovej aktivity v inkriminovaný deň zohľadniť. Žalovaný tvrdí, že kombinácia intenzívnej športovej aktivity, vyššieho veku, zdravotných predispozícií a precenenie vlastných schopností viedla ku strate koncentrácie žalobcu, čo sa prejavilo nepripravenosťou pri čakaní a nasadzovaní teleskopickéj tyče vleku, ktorá viedla k pohybu žalobcu.

2.3 Žalovaný kategoricky nesúhlasí s tvrdením súdu prvej inštancie v bode 69 rozsudku v znení: „príčinou zranenia bol náraz žalobcu pri ťahaní lyžiarskym vlekcom... do stožiara lyžiarskeho vleku a informačnej tabuľky umiestnenej na tomto stožari“, ktorý navodzuje dojem akoby lyžiar bol proti svojej vôli veľkou silou ťahaný priamo do stožiara lyžiarskeho vleku. Vlek umožňuje ťahanie/pohyb lyžiara v určitom smere v rámci lyžiarskej stopy. Vybočenie z lyžiarskej stopy samovoľne možné nie je. Žalobca zjavne vybočil z jazdnej stopy, čo muselo byť dôsledkom pôsobenia inej fyzikálnej sily, v tomto prípade v dôsledku pôsobenia žalobcu. Zo všetkých v konaní vypracovaných znaleckých posudkov vyplýva záver, že ak lyžiar trpí krátkodobou dezorientáciou a závratmi, je prakticky nemožné, aby dokázal „ustáť“ ťahanie na vlek v dĺžke cca 200 m. Naopak, je vysoko pravdepodobné, že osoba stratí už po krátkej dobe rovnováhu a jednoducho spadne. Súd prvej inštancie si pri hľadaní odpovede na otázku, prečo a ako došlo k úrazu až príľahko osvojil domnienku vyslovenú znaleckou organizáciou K. E. o tom, že došlo k „reflexnému deju spojenému s poklesom prietoku vertebrálnej tepny, poklesu tlaku krvi v zadnom mozgovom riečisku, rozvoju neistoty pri stáť, nestabilite postoja, poruche videnia, slabosti rúk a nôh, kolapsovému stavu“. Znalecká organizácia túto domnienku založila na inej domnienke, resp. spornej skutočnosti, ktorá doteraz nebola dokázaná – že došlo k akémusi trhnutiu, ktoré okrem žalobcu a jeho syna nikto nepotvrdil. Nepravdivý je záver súdu prvej inštancie uvedený v bode 90 odôvodnenia, že svedkovia J. G. J. a A. D. J. nevylúčili „trhnutie“ vleku, keď obaja na pojednávaní dňa 02.03.2017 uviedli, že si v deň úrazu žalobcu nevšimli žiadne trhnutia pri nastupovaní na kotvu vleku (ani v minulosti).

2.4 Súd prvej inštancie nevyhodnotil skutočnosť, že vybočenie z lyžiarskej stopy žalobcom ako lyžiárom mohlo byť spôsobené náhlou zmenou zdravotného stavu lyžiara. Znalci A. M. N., B. a A. L. F., B. nepripúšťali možnosť, aby žalobca v stave závrate a dezorientácie dokázal prejsť vzdialenosť 200 m. A. B. K., ktorý vypracoval znalecký posudok na žiadosť žalobcu pripustil, že človek dokáže kompenzačné zmeny existujúce pri každej chorobe určitú dobu kompenzovať a u žalobcu mohli tieto kompenzačné mechanizmy zlyhať aj po prejdení 200 m na lyžiach. Rovnako znalec A. O. E., A. zo znaleckej organizácie K. E. považoval z medicínskeho hľadiska za prijateľné, aby v dôsledku trhnutia lyžiarskeho vleku a prudkého záklonu nastal u lyžiara stav dezorientácie, závrat ako najľahší stupeň poranenia krčnej chrbtice, čo je však krátkodobý zlomok trvajúci stav, ktorý organizmus okamžite kompenzuje. Za nepravdepodobné označil, aby tento stav trval dlhšie, aby v takom stave dezorientácie a závrate bol poškodený schopný prejsť na vleku v prudkom stúpaní 200 m, udržal sa a nestratil rovnováhu, skôr je podľa neho pravdepodobné, že po prvom trhnutí a zvládnutí závratu došlo po krátkom čase k reflexnému deju spojeného s poklesom prietoku vertebrálnej tepny, poklesu tlaku krvi v zadnom mozgovom riečisku, rozvoju neistoty pri státí, nestabilite postoja, poruche videnia, slabosti rúk a nôh, kolapsovému stavu, čo po prejdení cca 200 m mohlo u žalobcu spôsobiť jeho vybočenie z jazdnej dráhy a pád na ľavú stranu tela a náraz do stĺpa vleku. Znalec A. O. E., A. vyslovil aj ten názor, že prítomnosť už existujúcich degeneratívnych zmien na krčnej chrbtici žalobcu mohla prispieť k rozvoju stavu, aký opísal žalobca, pretože poruchy videnia, slabosti rúk a nôh, závraty sa už pri existujúcich degeneratívnych zmenách na krčnej chrbtici môžu vyprovokovať aj takým minimálnym impulzom, ako je nečakaný záklon hlavy alebo otočenie hlavy do strany, čo presne zodpovedá úrazovému deju u žalobcu. S ohľadom na závery znaleckého posudku znaleckej organizácie K. E. považuje žalovaný za nesprávny záver Krajského súdu v Banskej Bystrici v uznesení z 27.10.2021 sp. zn. 17Co/50/2020 vyslovený v bode 27, kde uviedol, že „v čase úrazu existujúce degeneratívne zmeny na chrbtici žalobcu žiadnym spôsobom nezhoršili následky úrazu – nárazu žalobcu do stĺpa lyžiarskeho vleku“. Krajský súd podľa názoru žalovaného vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol nové skutočnosti, ktoré do vydania rozhodnutia odvolacieho súdu neboli riešené, teda odôvodnenie svojho rozhodnutia postavil na tom, že je daná zodpovednosť žalovaného z dôvodu, že nezabezpečil vlek akýmsi automatickým mechanizmom, ktorý by tento vlek mal zastaviť v prípade, že lyžiar vybočí z lyžiarskej stopy. Vyjadrením spoločnosti O., a. s. žalovaný preukázal, že v roku 2013 ani v súčasnosti neexistuje také zariadenie. Súd prvej inštancie sa s vyjadrením spoločnosti O., a. s. vôbec nezaoberal, čo zakladá prípustnosť odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) C. s. p. aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) C. s. p., že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.5 Súd prvej inštancie nie je podľa názoru žalovaného viazaný rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici v celom rozsahu. Viazaný týmto rozhodnutím je iba v časti, ktorá bola hlavným dôvodom, pre ktorý bolo prvostupňového rozhodnutie zrušené a to bolo podľa odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu, že výrok prvostupňového súdu nebol v poriadku z formálno-procesného hľadiska, teda že súd prvej inštancie sa vo svojom výroku nevysporiadal so všetkými námietkami, ktoré bolo na vydanie rozhodnutia o základe nároku potrebné vyriešiť. Vyplýva to z judikátu R 68/1971.

2.6 Žalovaný nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu vyslovenom v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020, že žalovaný nepreukázal, že škodu nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho požadovať, ako to upravuje druhá veta § 428 Občianskeho zákonníka. Výklad a aplikácia právnej normy nesmie byť v rozpore s možnosťami objektívnej reality. Súd nemôže požadovať od žalovaného, aby spĺňal také podmienky, ktoré v čase vzniku úrazu u žalobcu nebolo možné zabezpečiť, pretože také zabezpečenie neexistovalo a ani v súčasnej dobe lyžiarske strediská súdom požadovaným zabezpečením nedisponujú. Žalovaný spĺňal všetky bezpečnostné zabezpečenia ako štandardne používajú ostatné lyžiarske strediská. Ochranné matrace boli umiestnené na stĺpoch tak, aby v prípade, že by lyžiar pri vjazde do nich narazil, tak by narazil do matracu. Zjazdovka sa nachádza napravo od lyžiarskeho vleku. Z inej strany ani nie je možné sa na lyžiach pri zjazde k stĺpom priblížiť, nakoľko po ľavej strane lyžiarskeho vleku je v úvodnej časti z ľavej strany strmý svah a vyššie je les, ktorý neumožňuje lyžovanie v tejto časti. Čo sa týka „iného materiálu a spôsobu inštalovania“ informačnej tabule žalovaný uvádza, že v čase uvedenia lyžiarskeho vleku do prevádzky v roku 1998 vlek so všetkými súčasťami spĺňal všetky požiadavky na uvedenie do prevádzky v súlade s platnými normami a právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na prevádzkovanie zariadenia. Žiaden zákon, všeobecne záväzný predpis ani technická norma neprikazuje ani neodporúča, aký materiál by mal byť použitý ako informačná tabuľa, ani spôsob jej inštalovania. Vo veci „zabezpečenia takého dozoru pri prevádzke vleku, ktorý nebude sledovať iba nástup lyžiarov na vlek, ale aj priebeh dopravy vrátane výstupu z vleku s možnosťou rýchleho zásahu v prípade potreby formou zastavenia vleku“ žalovaný uvádza, že v čase vzniku škody na zdraví žalobcu

v roku 2013 neexistovali lyžiarske vleky, ktoré by mali zabezpečenie také, ako opisuje krajský súd vo svojom uznesení.

2.7 K súdom priznanej zvýšenej náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia žalovaný uvádza, že uznanie invalidity je podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. jedným, nie však jediným z dôvodov hodných osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ako to vyplýva aj z uznesenia NS SR sp. zn. 5Cdo/212/2010. Žalovaný nepopiera zmenu, ktorá objektívne v živote žalobcu po úraze nastala, zdôrazňuje však, že medzi rozsahom vzniknutej škody a poskytnutou náhradou by mala existovať proporcionalita. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia mal súd vychádzať z objektívneho zisťovania a porovnania aktivít poškodeného pred vznikom škody a možnosti ich naplňovania po vzniknutej škode. Súd prvej inštancie nedostatočne odôvodnil zvýšenie náhrady o najvyššiu možnú čiastku, resp. nezohľadnil parciálne kritériá nielen na strane žalobcu, ale aj žalovaného. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia mal súd prvej inštancie prihliadnúť aj na to, že žalovaný žiadnym spôsobom úmyselne či nebanlivostne nezavinil vznik škody na strane žalobcu.

2.8 Žalovaný je toho názoru, že v rámci dokazovania pred súdom prvej inštancie mala byť vykonaná ohliadka miesta, na ktorom sa stala škodová udalosť. Vzhľadom na sklon terénu bolo vhodné vykonať technické dokazovanie v otázke, či osoba fyzickej konštitúcie žalobcu by v prípade krátkodobého zhoršenia zdravotného stavu dokázala aj bez vynaloženia potrebného fyzického úsilia nespadnúť z vleku, resp. či by došlo alebo nedošlo k uvoľneniu kotvy spod prepravovanej osoby. Ak žalobca dokázal „ustáť“ sklon terénu a bol prepravovaný cca 200 m je vylúčené, aby príčinou jeho neskoršieho pádu bolo trhnutie vleku a z toho plynúca strata orientácie.

2.9 Žalovaný osobitne žiada odvolací súd, aby sa vyjadril k otázke, či je možné vyvodiť zodpovednosť žalovaného z § 427 Občianskeho zákonníka aj vtedy, ak užívateľom zariadenia (vleku) bude osoba s nevyhovujúcim (a pre prevádzkovateľa objektívne nezistiteľným) zdravotným stavom, ktorá je náchylná (má predispozície) k poškodeniu zdravia už pri obvyklom priebehu prevádzky, inak neškodnom a absolútne bezpečnom i pre najviac zraniteľné skupiny obyvateľstva (ako napríklad maloleté dieťa), pretože takýto výklad zákona je podľa žalovaného extrémne extenzívny, narušujúci rovnosť strán a preto nesprávny a nezákonný.

2.10 Žalovaný navrhuje zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu v celom rozsahu zamietnuť, žalovanému a intervenientovi na jeho strane priznať voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, eventuálne zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3. Za zbytočné polemizovanie vzhľadom na už vyslovený právny názor odvolacieho súdu k zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi, ktorým je súd prvej inštancie viazaný označil žalobca, či trhnutie žalobcu vlečnou tyčou pri jeho rozjazde bolo preukázané. Žalobca poukazuje na odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu v časti, kde je vysvetlená dôvodnosť uplatňovania objektívnej zodpovednosti za škodu podľa § 427 Občianskeho zákonníka a vysvetlená teória príčinnej súvislosti. Za podstatnú žalobca považuje najmä tzv. teóriu adekvátnej príčinnej súvislosti, podľa ktorej príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu alebo škodnej udalosti, resp. v danom prípade dôsledkom osobitnej právom kvalifikovanej skutočnosti, v tomto prípade osobitnej povahy prevádzky vleku ako dopravného zariadenia. Súčasne musí platiť, že bez tejto príčiny by škoda nevznikla. Odvolací súd už konštatoval, že úraz sa stal v priestoroch, kde žalovaný prevádzkuje zariadenie spôsobilé vyvolať zranenie osôb a že ak by nevoľnosť zastihla žalobcu v iných priestoroch bez toho, aby na jeho telo pôsobilo akékoľvek dopravné zariadenie, samotná zmätenosť a dezorientácia žalobcu by nemali také vážne následky než ktoré utrpel žalobca. Nebyť ťahu vlečného lana, na ktorom bol žalobca uchytený aj po páde, žalobca by do stožiaru vleku veľkou silou nenarazil. Príčinou vzniku škody na zdraví žalobcu boli preto okolnosti majúce pôvod v prevádzke dopravného prostriedku prevádzkovaného žalovaným. Vzhľadom na vyslovený právny názor odvolacieho súdu sú bez relevancie aj popisy žalovaného v odvolaní ako prebieha nastúpenie na vleku, či samotný lyžiar participuje na činnosti vlečenia vlekom a nepodstatnou je i polemika žalovaného, závery ktorých znaleckých posudkov, ktoré vysvetľovali možné príčiny pádu žalobcu boli správne, či nesprávne.

3.1 Za zbytočné považuje žalobca namietat' nerovnaké postavenie účastníkov zodpovednostného vzťahu podľa § 427 Občianskeho zákonníka, keď už z charakteru objektívnej zodpovednosti vyplýva určitý aspekt nerovnosti, ktorý má však svoje logické a racionálne zdôvodnenie. Vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov nevyžaduje zavinenie zo strany prevádzkateľa, ide o objektívnu zodpovednosť vychádzajúcu z tézy, že už ohrozenie zdrojom zvýšeného nebezpečenstva, ktorým sa prejavuje navonok nebezpečnosť prevádzky ako takej, i keď nie

je protiprávne, zaväzuje na náhradu škody, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s prevádzkou dopravného prostriedku. Funkciou objektívnej zodpovednosti je dosiahnutie zvýšenej opatrnosti pri prevádzke dopravného prostriedku a reparácia vzniknutej škody bez nutnosti dokazovania príčin. Je potom bez právneho významu, či žalovaný pri prevádzke lyžiarskeho vleku dodržal všetky zákonné povinnosti.

3.2 Vo vzťahu k tvrdeniam žalovaného, že žalobca lyžoval v stave, kedy mal degeneratívne zmeny na chrbtici, nemal na hlave lyžiarsku prilbu, resp. že mal nedostatok oddychu po intenzívnom výkone aj s prihliadnutím na jeho vek a zdravotný stav žalobca opätovne poukazuje na záväzný právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého v konaní pred súdom prvej inštancie nebolo zistené žiadne porušenie povinnosti zo strany poškodeného žalobcu a že predispozícia žalobcu na vážnejšie následky zranení z dôvodu degeneratívnych zmien na jeho chrbtici nemá za následok spoluzodpovednosť žalobcu za vzniknutú škodu z dôvodu absencie príčinnej súvislosti medzi zdravotným stavom žalobcu a škodou na zdraví utrpenu nárazom do stĺpa lyžiarskeho vleku a informačnej tabule ako časti prevádzkového zariadenia žalovaného.

3.3 Žalovaný namieta aj nevykonanie kontrolného znaleckého dokazovania za účelom bodového ohodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia a nesprávne posúdenie námietky premlčania vo vzťahu k rozšíreniu žalobného návrhu v roku 2016. Žalobca tvrdí, že za situácie, kedy bolo v konaní podaných niekoľko znaleckých posudkov, ktoré hodnotili bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu takmer identicky, bolo by nariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania v zjavnom rozpore so zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania. Žalovaný by sa prípadnou smrťou žalobcu zbavil záväzku uhradiť mu škodu na zdraví, preto aj tu je možné hľadať motívy žalovaného neúmerne predlžovať konanie. Námietka premlčania nebola vznesená dôvodne. Už v prvotnej žalobe žalobca jasne a zrozumiteľne vymedzil predmet súdneho konania, ktorým bola náhrada škody na zdraví ako takej v dôsledku úrazu utrpeneho 13. januára 2013. Žalobca si v podanej žalobe nárok na náhradu škody kvantifikoval sumou podľa jednotlivých ustanovení zákona č. 437/2004 Z. z. Žalobca nie je odborne spôsobilou osobou na stanovenie výšky bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z. a nevedel v čase podania žaloby posúdiť správnosť bodového ohodnotenia v lekárskejších posudkoch, ktoré predložil s podanou žalobou. Svoju povinnosť preukázať výšku nároku si náležitým spôsobom splnil požiadanim o vydanie lekárskejších posudkov o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia bez toho, aby sám vedel ovplyvniť a posúdiť ich správnosť. Ak bolo v priebehu konania zistené, že bodové ohodnotenie v predložených posudkoch o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia nie sú správne, nie je možné hodnotiť túto skutočnosť na ľarchu žalobcu. Ak žalobca výšku finančného ekvivalentu škody v konaní upravil na základe novovypracovaných posudkov o bolesti a sťaženi spoločenského uplatnenia, neuplatnil si iný nárok ani nárok v inom rozsahu ako v pôvodnej žalobe.

3.4 Žalobca neuznáva námietky žalovaného k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/209/2017 pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zohľadňuje súd jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí, jednak stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie. V niektorých prípadoch je opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v inom na druhú spomenutú stránku, rozhodujúcou však zostáva ich jednota. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. sa neobmedzuje len na prípady vysokej úrovne predchádzajúceho uplatnenia poškodeného v spoločnosti, ale je opodstatnené aj v ďalších prípadoch, v ktorých to odôvodňujú individuálne okolnosti zistené vykonaným dokazovaním. V prípade žalobcu je zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia dôvodné s ohľadom na obmedzenia v oblastiach života, ktoré sú spoločné všetkým ľuďom, nakoľko ide o najťažšie možné obmedzenia, kedy je žalobca úplne nespôsobilý vykonávať akékoľvek životné úkony a je totálne vyradený z uplatnenia sa v ktorejkoľvek oblasti života, doživotne pripútaný na lôžko bez možnosti akéhokoľvek pohybu a k akejkoľvek činnosti potrebuje opateru druhej osoby.

3.5 Žalobca nemá vedomosť, že by žalovaný v priebehu konania pred súdom prvej inštancie navrhoval vykonať dokazovanie ohliadkou miesta technickým posúdením možnosti žalobcu vykonať jazdu vlekom v zhoršenom zdravotnom stave, preto je tento návrh prednesený v odvolacom konaní irelevantný. Žalobca navrhuje potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny a priznať žalobcovi náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Osobitné stanovisko k odvolaniu žalovaného zaujal aj žalobca, v ktorom popísal, akým spôsobom používal vleky dňa 13. januára 2013, v čom sa líšil rozjazd vleku tesne pred úrazom – došlo k prudkému trhnutiu teleskopickej tyče a prudkému záklonu hlavy dozadu, čím nastal stav závratu a dezorientácie.

Tento počiatkový stav ustál na základe vlastnej fyzickej kondície. Vlekcom bol ťahaný v smere jazdy do kopca, no vplyvom vyčerpania padol na ľavú stranu tela v úrovni druhého stožiaru vleku. Teleskopická tyč vleku ho ťahala ďalej, čím došlo k nárazu hlavou do nechráneného stožiaru lyžiarskeho vleku. Podľa jeho názoru, ak by na druhom stožiarovi bol nainštalovaný ochranný matrac, nebolo by došlo k oskalpovaniu vlasatej časti hlavy a bol by tlmený náraz hlavou do stožiaru.

5. Intervenient na strane žalovaného vyslovil súhlas s jeho odvolaním, ku ktorému sa pripája z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je vecne správne. Skutočnosť, že ku škode došlo na lyžiarskom vleku sama o sebe neznamená, že ide o škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prepravy. Aj podľa názoru intervenienta príčinou vzniku škody nebola prevádzka lyžiarskeho vleku, pretože ak lyžiar dodržiaval všetky zásady spojené s bežnou obozretnosťou a prevádzkovým poriadkom, nebolo možné, aby z lyžiarskej stopy vybočil a narazil do stĺpa. Bezprostrednou príčinou vzniku škody aj podľa znalcov boli degeneratívne zmeny na chrbtici žalobcu, ktoré sa mohli u neho prejavíť aj v dôsledku minimálneho pôsobenia napríklad otočením hlavy. Aj odvolací súd v predchádzajúcom rozhodnutí konštatoval, že príčinou pádu žalobcu mohol byť jeho zdravotný stav, čo súd prvej inštancie pri svojom rozhodnutí nezohľadnil. Žalobca sa v prípade nevoľnosti mohol vleku pustiť, čím by predišiel vzniku škody a nárazu, prípadne mohol svoju trasu ovplyvniť pohybom svojich lyží. V konaní nebolo preukázané, že prevádzka vleku by sa objektívnym spôsobom mala podieľať na vzniku škody u žalobcu, teda absentuje akákoľvek priama a bezprostredná príčinná súvislosť medzi prevádzkou vleku a vznikom škody. Aj podľa názoru intervenienta súd prvej inštancie svojim selektívnym a tendenčným prístupom sa zamerlal v odôvodnení svojho rozsudku iba na tvrdenia žalobcu a jeho právneho zástupcu, ktoré si bez ďalšieho kritického skúmania v kontexte ďalších dôkazov osvojil. Žalovaný podaným odvolaním napáda nielen základ nároku, ale aj výšku priznanej náhrady škody. V konkrétnych dôvodoch (námietka premlčania, nesprávne bodové ohodnotenie, ...) sa intervenient pripája k odvolaniu žalovaného a podľa jeho názoru by mal odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť.

6. V písomnom podaní z 19.09.2022 ako reakcie na vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného žalovaný uviedol, že ním uplatnené odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) C. s. p. by mal súd posudzovať v spojitosti s § 62 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ktorý umožňuje odvolanie odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutkový stav veci. V ďalšom texte žalovaný inými slovami zopakoval dôvody odvolania, poukázal na niektoré rozhodnutia súdov venujúce sa spoluzavineniu poškodeného na vzniknutej škode a poprel názor žalobcu, že funkciu objektívnej zodpovednosti za škodu je dosiahnutie zvýšenej opatrnosti pri prevádzke dopravného prostriedku a reparácia vzniknutej škody bez nutnosti dokazovania príčin. Dokazovanie príčiny škodovej udalosti je základným predpokladom pre vznik zodpovednosti podľa konkrétneho zákonného ustanovenia. Len preto, že k poškodeniu zdravia žalobcu došlo v priebehu prepravy na vleku nemožno dospieť k názoru, že škoda bola spôsobená prevádzkou tohto dopravného prostriedku. Žalovaný sa ohradil proti vyjadreniu právneho zástupcu žalobcu, že prípad naťahuje, aby sa zbavil prípadnej povinnosti nahradiť poškodenému žalobcovi škodu na zdraví a toto vyjadrenie označil za bezohľadné a zahanbujúce. Žalovaný sa domnieva, že zo strany právneho zástupcu žalobcu ide o snahu podsúvať súdu účel použitia zákonnej a absolútne legitímnej ochrany žalovaného, ktorá je súčasťou ústavného práva na súdnu ochranu. Žalovaný nespôsoboval prietahy v konaní a spor nepredlžoval.

6.1 Pre účely vyporiadania sa s námietkou premlčania uviedol žalovaný prehľad úkonov žalobcu ako si uplatňoval a menil nároky. Zopakoval, že dvojročná subjektívna premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu škody na zdraví podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka začala plynúť vtedy, keď sa zdravotný stav žalobcu považoval za ustálený a objektívne obodovateľný a uplynula 05.02.2016. Aj zo znaleckých posudkov vyplýva, že od ustálenia zdravotného stavu žalobcu nenastala žiadna radikálna zmena v zdravotnom stave žalobcu, ktorá by bola v priamej príčinnej súvislosti s úrazom z 13.01.2013.

6.2 Vo vzťahu k priznanej zvýšenej náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia poukázal žalovaný na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/146/2011, 3Cdo/192/2015 a rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. „4477/2010“.

7. V odpovedi na vyjadrenie žalovaného žalobca dňa 14.11.2022 opätovne odkázal na závery odvolacieho súdu vyjadrené v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 a vytkol žalovanému, že odmieta akceptovať dlhoročnú súdnu prax o tom, že protiprávny úkon, resp. v danom prípade osobitne právom kvalifikovaná okolnosť (osobitná povaha prevádzky lyžiarskeho vleku) nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody, ale stačí, ak je jednou z príčin a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Za nesprávne označoval spochybňovanie znaleckého posudku A. B. K. len kvôli tomu, že mal k dispozícii obsah

spisu, keď bežnou praxou a dokonca správnym postupom je, keď má znalec posudzujúci vec v súdnom konaní k dispozícii celý obsah spisu, aby mohol posúdiť všetky okolnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. Vplyv degeneratívnych zmien na chrbtici žalobcu na samotný pád žalobcu síce bol v konaní v rámci dokazovania zvažovaný, avšak nebolo jednoznačne preukázané, že by práve degeneratívne zmeny boli jednou z príčin pádu žalobcu. Odvolací súd sa vyjadril k otázke možnosti zabránenia škody zo strany žalovaného, aj k možnosti uplatnenia spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody. V ostatnom poukázal žalobca na svoje predchádzajúce vyjadrenia.

8. Z ďalšieho vyjadrenia žalovaného doručeného Krajskému súdu v Banskej Bystrici 11. apríla 2023 za neopakujúce sa považuje odvolací súd iba tvrdenie žalovaného, že sa popis priebehu nehodového deja odvolacím súdom a žalobcom nezhoduje, keď odvolací súd popisuje dej tak, že lyžiar vybočil zo stopy, pričom vlek ho stále ťahal, avšak žalobca vo svojom liste adresovanom súdu v priebehu odvolacieho konania píše, že spadol na stožiar vleku. Odvolací súd v bode 26.2 odôvodnenia uznesenia sp. zn. 17Co/50/2020 uvádza: „Nebyť ťahu vlečného lana, na ktorom bol žalobca uchytený aj po páde, žalobca by do stožiara vleku veľkou silou nenarazil“. Tak ako nebolo v konaní preukázané nadmerné trhnutie vlekcom, takisto nebolo podľa názoru žalovaného preukázané, ako došlo k úrazu pri stĺpe vleku, nakoľko popis deja udávaný žalobcom – pád a popis deja popísaný krajským súdom v uznesení – ťahanie vlekcom sa rozlišujú. Žalovaný zdôrazňoval, že k obdobným škodovým udalostiam v súvislosti s prepravou na vlek v podmienkach žalovaného nedošlo. Vlek ako technické zariadenie svojvoľne v žiadnom prípade nenasmeruje lyžiara mimo vyznačenú stopu skôr naopak, keď lyžiar z vyznačenej stopy vybočí, bude mechanizmus prirodzene ťahať lyžiara späť smerom k vyznačenej stope. Vlek ani neprepravuje osoby rýchlosťou, ktorá by sama o sebe predstavovala zvýšené riziko pre prepravované osoby. Vlek taktiež netrhá pri rozjazde lyžiarov tak, aby im boli spôsobované závrate. Vlek v žiadnom prípade nie je nadizajnovaný tak, aby prepravovaného lyžiara ťahal smerom k stĺpom. Prípád žalobcu považuje žalovaný za jedinečný a mimoriadne špecifický. Tých špecifik je však toľko, že je absolútne vylúčené, aby jedinou či hlavnou príčinou nehody bola osobitná povaha prevádzky dopravného prostriedku.

9. Funkčná príslušnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici na rozhodnutie o odvolaní žalovaného je určená § 34 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý považuje za zistený úplne a správne (§ 383 C. s. p.) prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že dôkazy vykonané súdom prvej inštancie nebolo potrebné doplniť ani zopakovať, prejednanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadovalo dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 C. s. p.) a to v celom rozsahu, keď odvolanie žalovaného smerovalo proti rozsudku súdu prvej inštancie ako celku (§ 379 C. s. p.). V akom rozsahu sa rozhodnutie súdu prvej inštancie napáda a z akých odvolacích dôvodov sa rozporuje vymedzuje strana sporu. Predmetom hodnotenia záverov súdu prvej inštancie sa môžu stať len tie závery súdu prvej inštancie, ktoré odvolateľ v podanom odvolaní napáda, pretože odvolací súd je podľa § 380 ods. 1 C. s. p. viazaný odvolacími dôvodmi a bez námietky strany sporu nemá zákonný podklad na prieskum tých záverov súdu prvej inštancie, ktoré odvolateľ za nesprávne nepovažuje. Prieskum zo strany odvolacieho súdu je tak povinný a dovolený len z hľadiska odvolacích dôvodov uvedených v odvolaní žalovaného (§ 365 ods. 1 písm. e/, f/, h/ C. s. p.), keď odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno podľa § 365 ods. 3 C. s. p. meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu k odvolaniu žalovaného z 19.09.2022 žiadal posúdiť odvolanie aj z hľadiska § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku v rozpore s ustanovením § 365 ods. 3 C. s. p. I keby tento odvolací dôvod bol uplatnený včas, nebol by relevantný z dôvodu, že ide o rozširujúci dôvod odvolania v konaniach prejednávaných podľa Civilného mimosporového poriadku a vec predložená odvolaciemu súdu nespadá do režimu Civilného mimosporového poriadku. Ide o civilný spor dvoch strán, v ktorom sú zo zákona prípustné len odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

9.1 Vzhľadom na dôvody odvolania sa odvolací súd v súlade s § 387 ods. 3 C. s. p. vo svojom rozhodnutí vyporiada iba s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní a vyjadreniach predložených počas odvolacieho konania.

10. Žalovaný v odvolaní viackrát bez uplatnenia odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku zopakoval, že súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia tendenčne a selektívne uvádza len vyjadrenia žalobcu a výpovede svedkov, ktoré svedčia v prospech žalobcu a neprihliadol na argumentáciu a vyjadrenia žalovaného a intervenienta vystupujúceho na jeho strane. Odvolací súd dôvodnosť tejto námietky nezistil.

10.1 Náležitosti písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu prvej inštancie sú vymedzené v § 220 C. s. p. Rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu spĺňa kritéria riadneho odôvodnenia rozhodnutia, keď zodpovedá formálnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, jednotlivé časti odôvodnenia sú súsledné, obsahovo zrozumiteľné, správne popisujúce skutkové zistenia súdu prvej inštancie, úvahy zákonného sudcu, ktorými sa pri hodnotení dôkazov spravoval, uvedené sú zákonné ustanovenia, podľa ktorých boli uplatnené nároky posudzované a vysvetlená je aj ich aplikácia a výklad súdom prvej inštancie. Závery súdu prvej inštancie sú vysvetlené spôsobom primeraným pre právnickú aj laickú verejnosť.

10.2 Nepravdivé je tvrdenie žalovaného, že súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia neuviedol argumentáciu žalovaného a intervenienta na jeho strane. V súlade s § 220 ods. 2 C. s. p. súd prvej inštancie v bodoch 1 až 5 uviedol, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, v bode 9 a 10 je uvedené, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, vyjadrenie intervenienta na strane žalovaného sa uvádza v bode 11 odôvodnenia a tak ako sa spor vyvíjal a strany doručovali svoje vzájomné podania a uplatňovali prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, popísal súd prvej inštancie priebeh sporu (ako to uvádza žalovaný) v bodoch 1 až 81 a do dôvodov rozhodnutia preniesol vyjadrenia žalovaného a intervenienta (body 33, 42, 43, 44, 56, 62, 65, 73, 75, 76, 80), popísal vykonané dôkazy a reprodukoval obsah výpovede svedkov (body 20, 21, 22, 23, 32, 41, 48, 61, 77, 78, 81), v bodoch 68 až 72 reprodukuje súd prvej inštancie dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 17Co/50/2020 nie vlastné závery, s ktorými žalovaný v odvolaní kategoricky nesúhlasí, konkrétne so záverom uvedeným v bode 69 rozsudku súdu prvej inštancie, že príčinou zranenia bol náraz žalobcu pri ťahaní lyžiarskym vlekom do stožiara lyžiarskeho vleku a informačnej tabuľky umiestnenej na tomto stožiare, v bode 118 súd prvej inštancie vysvetlil, prečo nevyhovel návrhom intervenienta a žalovaného na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým dokazovaním a v bode 119 a 120 odôvodnenia je uvedené, prečo vzal za základ svojho rozhodnutia o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia znalecké posudky A. M. N., B. a A. L. F., B..

11. I keď odvolací súd už v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 z 27. októbra 2021, ktorým zrušil medzitimny rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 4C/281/2014-817 z 19. decembra 2019, zaujal právny názor k základu nároku žalobcu na náhradu škody na zdraví uplatňovanému voči žalovanému podľa ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka a výslovne v bode 28 odôvodnenia upozornil súd prvej inštancie aj strany sporu, že podľa § 391 ods. 2 C. s. p. je okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý bol formulovaný tak, že zodpovednosť žalovaného za škodu na zdraví žalobcu vzniknutú v dôsledku úrazu dňa 13. januára 2013 pri jazde na lyžiarskom vlekú v prevádzke žalovaného v lyžiarskom stredisku Tále podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka je daná a že žalovaný sa svojej zodpovednosti podľa § 428 Občianskeho zákonníka nezbavil ani čiastočne a žalobca nenesie zodpovednosť na vzniknutej škode ani pomerne, podstatnú časť odôvodnenia odvolania venuje žalovaný znovu základu nároku, či je daná jeho zodpovednosť podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, či sa tejto zodpovednosti čiastočne alebo celkom zbavil a či znáša škodu v určitej časti alebo v celom rozsahu aj žalobca. Odvolací súd zotrúva na právnom názore vyslovenom v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 a súd prvej inštancie ho rešpektoval v plnom rozsahu. Odvolací súd poukazuje na dôvody rozhodnutia sp. zn. 17Co/50/2020, ktoré ho viedli k vysloveniu tohto právneho názoru a považuje za zbytočné ich opakovať, keď k zmene skutkového stavu po zrušení medzitimneho rozsudku súdu prvej inštancie nedošlo. Žalovaný si nesprávne vysvetľuje bod 17 odôvodnenia rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/50/2020, v ktorom je uvedené, že ak by výrok medzitimneho rozsudku súdu prvej inštancie znel tak, že zodpovednosť žalovaného ako prevádzkovateľa vleku H 130 SKI za škodu spôsobenú na zdraví žalobcu, ku ktorej došlo dňa 13. januára 2013 v čase od 14.39 hod. do 14:41:14 hod. podľa § 427 Občianskeho zákonníka je daná, nemal by odvolací súd dôvod zrušiť medzitimny rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, keď tvrdí, že dôvodom zrušenia medzitimneho rozsudku bolo len formálno-procesné pochybenie súdu prvej inštancie pri formulácii výroku medzitimneho rozsudku. Odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia sp. zn. 17Co/50/2020 zrozumiteľne vysvetlil, že súd prvej inštancie posúdil správne všetky relevantné otázky pre vyvodenie jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú žalobcovi podľa § 427 Občianskeho zákonníka a z dôvodov medzitimneho rozsudku vyplývalo, že súd prvej inštancie posudzoval práve zodpovednosť žalovaného podľa tohto zákonného ustanovenia na základe ním ustáleného skutkového stavu a svojím rozhodnutím mienil ustáliť odpoveď na otázku, kto a v akom rozsahu zodpovedá za škodu vzniknutú žalobcovi. Ním formulovaný výrok medzitimneho rozsudku v znení: „Právny základ nárokov žalobcu, ktorým sa od žalovaného domáha peňažného plnenia z dôvodu zodpovednosti za škodu titulom priznania náhrady za bolesť, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského

uplatnenia, náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti, náhrady za stratu na zárobku pri invalidite a úrazovej renty, je daný“ nemohol obstáť z dôvodu, že do rozhodnutia medzitimným rozsudkom neskúmal súd prvej inštancie oprávnenosť toho ktorého samostatného nároku na náhradu škody na zdraví, iba zodpovednosť žalovaného podľa § 427 OZ. Dôvodnosť a správnu výšku toho ktorého nároku posudzoval súd prvej inštancie až po vrátení veci na ďalšie konanie v napadnutom rozsudku č. k. 4C/281/2014-1088.

11.1 Nesprávne je tvrdenie žalovaného, že krajský súd v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020 uviedol nové skutočnosti, ktoré do vydania rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici neboli súdom prvej inštancie riešené a že hlavným dôvodom, pre ktorý bolo prvostupňové rozhodnutie zrušené bolo, že výrok prvostupňového súdu nebol v poriadku z formálno-procesného hľadiska a preto by súd prvej inštancie nemal byť podľa § 391 ods. 2 C. s. p. viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v zrušujúcom uznesení. Odvolací súd vo veci sp. zn. 17Co/50/2020 rovnako ako pri tomto rozhodnutí vychádza zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý považuje za správne zistený aj napriek tomu, že „trhnutie“ žalobcu pri nasadení na teleskopický záves lyžiarskeho vleku pri rozjazde ako to uvádza súd prvej inštancie v bode 89 svojho rozhodnutia skutočne nesporne preukázané nebolo. Odvolací súd už v bode 20.1 uznesenia sp. zn. 17Co/50/2020 (nie v bode 3.1 odôvodnenia uznesenia sp. zn. 17Co/50/2020 ako to uvádza žalovaný v odvolaní, ktoré je iba reprodukciou odvolania intervenienta na strane žalovaného) vyslovil súhlas s názorom žalovaného a intervenienta na jeho strane, že nadmerné trhnutie žalobcu pri nástupe na lyžiarsky vleč preukázané nebolo, ale v bode 18 zrušujúceho uznesenia odvolací súd súčasne odmietol názor intervenienta na strane žalovaného, že žalobca účelovo (odmietnutie názoru intervenienta sa viaže k slovu „účelovo“) rozdelil škodovú udalosť na dva čiastkové, v podstate samostatné skutkové deje: 1. nadmerné trhnutie žalobcu lyžiarskym vlekom a 2. náraz žalobcu ako lyžiara do stožiara lyžiarskeho vleku a v bode 20 odôvodnenia za správny označil odvolací súd názor žalobcu, že sporný je len prvý čiastkový úrazový dej, či došlo k nadmernému trhnutiu žalobcu pri rozjazde na vleku, ale druhý skutkový dej, pád a náraz žalobcu do stĺpa lyžiarskeho vleku sporný nie je. Odvolací súd opakuje, že v konaní bolo nesporne preukázané, že pri použití lyžiarskeho vleku prevádzkovaného žalovaným na prepravu z údolnej stanice na vrchol lyžiarskeho svahu dňa 13. januára 2013 bola žalobcovi spôsobená škoda na zdraví tým, že za chodu lyžiarskeho vleku narazil do stožiara lyžiarskeho vleku a informačnej tabule umiestnenej na tomto stožiare. Chod lyžiarskeho vleku aj počas nárazu žalobcu do stožiara lyžiarskeho vleku bol preukázaný výpoveďami svedkov v civilnom aj v trestnom konaní vedenom v súvislosti so vznikom poškodenia na zdraví žalobcu, čo jednoznačne vyplýva z výpovede žalobcu na pojednávaní dňa 27.06.2016 (č. I. 140 spisu) a z výpovedí svedkov J. G. J. a J. A. B. zachytených vo vyšetrovacom spise Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Brezne, odbor kriminálnej polície Brezno ČVS: ORP-493/OVK-BR-2013, kde J. G. uviedol, že „poma, ten tanier, ktorým je lyžiar ťahaný, sa uvoľnil spod zadku lyžiara až po jeho náraze do stĺpu lyžiarskeho vleku“. Výpovede svedkov z trestného konania prečítal súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 27.06.2016 (č. I. 145 spisu). Lyžiarsky vleč zastavila jeho obsluha až na znamenia, ktoré dávali svedok J. G. a J. A. B. obsluhu mávaním z miesta úrazu žalobcu. Tieto skutočnosti popísal odvolací súd už v zrušujúcom uznesení po vzhliadnutí pripojeného videozáznamu z kamier nachádzajúcich sa v lyžiarskom stredisku Tále.

12. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že súd prvej inštancie si príľahko osvojil domnienku vyslovenú znaleckou organizáciou K. E. o tom, prečo vybočil žalobca zo stopy pod lyžiarskym vlekom a narazil do stožiara lyžiarskeho vleku. Súdom prvej inštancie v bode 92 odôvodnenia uviedol svoje úvahy, pre ktoré za najkomplexnejšie vysvetlenie príčin kolapsu žalobcu považoval závery znalcov znaleckej organizácie K. E.. Sám znalec A. M. N., B. na pojednávaní dňa 25.04.2018 odporučil obstaráť vyjadrenie znalca neurológa s odôvodnením, že zranenia žalobcu majú pôvod v úrazovom mechanizme, ale neurologické následky. Tým vlastne znalec A. N., B. potvrdil, že nevie zodpovedať všetky relevantné otázky rozhodujúce pre zistenie príčiny úrazu žalobcu. Na zodpovednosť žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi úrazom na lyžiarskom vleku nemá podľa názoru odvolacieho súdu vplyv to, že lyžiar šťastlivo sám riadi nástup na vleč a jeho prepravu. Tak ako bolo uvedené v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020, žiadne porušenie povinnosti zo strany žalobcu zistené nebolo. Žalovaný netvrdí, že by sa žalobca správal pri nastupovaní na vleč a jeho použití nedisciplinovane či v rozpore s prevádzkovým poriadkom. Pokiaľ porušenie všeobecnej preventívnej povinnosti ustanovenej v § 415 OZ vidí v tom, že žalobca nemal prilbu a dôvodí, že pri elementárnej opatrnosti malo byť práve použitie prilby za účelom ochrany hlavy, rovnako tak môže byť vytknuté žalovanému, že zanedbal elementárnu opatrosť, keď stožiare vleku vľavo od lyžiarskeho vleku neopatrili zábranami tak, ako stožiare pri zjazdovke nachádzajúce sa napravo od lyžiarskeho vleku. Skalpacia hlavy nebola najzávažnejším poranením,

ktoré žalobca utrpel, nespôsobilá ochrnutie a invaliditu žalobcu. Sám žalovaný v odvolaní uvádza, že ochranné matrace boli namontované na stĺpoch nachádzajúcich sa na zjazdovke napravo od lyžiarskeho vleku. Vyjadrenie O., E.. P. k spôsobu, akým sa dá mechanicky alebo automaticky zastaviť vlek v prípade potreby, obstaral žalovaný až po rozhodnutí odvolacieho súdu uznesením sp. zn. 17Co/50/2020. Ani závery tohto stanoviska, že lyžiarsky vlek prevádzkovaný žalovaným, na ktorom k zraneniu žalobcu došlo, spĺňal v roku 2013 všetky kritériá bezpečnosti, nezbavuje žalovaného objektívnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku, keď žalovaný mohol zabrániť škode tým, že by ochranné matrace namontoval aj na stĺpoch nachádzajúcich sa cca 2 m od stopy lyžiarskeho vleku, v údolnej stanici, kde sa nachádzalo tlačidlo na zastavenie vleku by nefiguroval iba jeden človek sledujúci nástup na vlek a nepodliezanie turniketu lyžiarmi, ale by bol aj druhý, ktorý by sledoval priebeh dopravy a v prípade nebezpečenstva by zastavil vlek tak, ako sa to stalo po znameniach J. G. J. a J. A. B. po tom, čo sa zranil žalobca. Ak by informačná tabuľa, ktorá spôsobila skalpáciu hlavy žalobcu nebola z oceľového plechu osadeného v držiakoch uchytených k stĺpom kovovými objímkami, ale by bola z iného materiálu, prípadne olemovaná plastom tak, ako to vyplýva z vyjadrenia O., E. zo 17.01.2022 nemala by táto oceľová tabuľka ostré hrany a nemusela spôsobiť také zranenia, aké utrpel žalobca.

12.1 Žalovaný opätovne v odvolaní uvádza, že práve fakt zmeny zdravotného stavu žalobcu degeneratívnymi zmenami na krčnej chrbtici má význam pri posudzovaní príčinnej súvislosti so vznikom škody na zdraví žalobcu, nakoľko nebyť existujúcich degeneratívnych zmien na krčnej chrbtici žalobcu v čase, keď ho potiahla kotva, nedošlo by neskôr k jeho pádu a vzniku škody na zdraví a tvrdí, že existujúce degeneratívne zmeny na chrbtici žalobcu zapríčinili, že po potiahnutí kotvou žalobca dostal podľa jeho vyjadrenia závrat a stratil orientáciu. Únava a nesústredenosť žalobcu pri nástupe na lyžiarsky vlek preukázaná nebola. Žalovaný nesúhlasí s laickým názorom odvolacieho súdu uvedeného v bode 27 uznesenia sp. zn. 17Co/50/2020, že žalobca síce mal degeneratívne zmeny na chrbtici, ale v inom mieste než krčnej chrbtici, kde utrpel najväčšie zranenie, teda v čase úrazu existujúce degeneratívne zmeny na chrbtici žalobcu žiadnym spôsobom nezhoršili následky úrazu – nárazu žalobcu do stĺpa lyžiarskeho vleku a označuje ho za nesprávny. I keď by tento záver odvolacieho súdu nebol správny, nič to nemení na zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu žalobcovi, čo je potvrdené aj odpoveďou znaleckej organizácie K. E. na súdom položenú otázku, či je z medicínskeho hľadiska možné, že už existujúce degeneratívne zmeny na chrbtici poškodeného mohli mať vplyv na to, že pád a náraz do pevného telesa tak ako ich žalobca opísal, mal horšie následky na zdraví žalobcu v znení, že pád a náraz hlavy žalobcu do stĺpa vleku je pri kinetickej energii tela ťahaného vlekcom oproti stojacemu stĺpu z pevného materiálu dostatočným mechanizmom na vznik následkov na zdraví žalobcu tak ako vznikli aj bez vplyvu degeneratívnych zmien na chrbtici, tie však ich rozsah môžu zväčšiť, čo odvolací súd v bode 27 odôvodnenia uznesenia sp. zn. 17Co/50/2020 vyhodnotil tak, že skutočnosť, že zranenie žalobcu vyvolalo u neho vážnejšie následky než u zdravého človeka by mohla mať vplyv jedine na výšku nárokov, ak by bolo preukázané, že úraz vyvolal horšie následky na zdraví žalobcu práve v dôsledku existujúcich degeneratívnych zmien na jeho chrbtici, čo v čase rozhodovania odvolacieho súdu vo veci sp. zn. 17Co/50/2020, ale ani v čase rozhodovania odvolacieho súdu v prejednávanej veci preukázané nie je.

13. Odvolací súd nemení názor na základ nároku ani pod vplyvom poukazu žalovaného v odvolaní na judikát R 3/1984, podľa ktorého sú objektívne skutočnosti neodvratiteľné prevádzkovateľom dopravy liberačnými dôvodmi, ktoré ich zbavujú zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov. Žalovaný za okolnosť nemajúcu pôvod v povahe prevádzky považuje existujúci zdravotný stav žalobcu v čase úrazu. Zdravotný stav žalobcu však nebol príčinou úrazu, ako to uviedol odvolací súd v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020, príčinou úrazu bol náraz žalobcu pri ťahaní lyžiarskym vlekcom prevádzkovaným žalovaným do stožiaru lyžiarskeho vleku a informačnej tabuľky umiestnenej na tomto stožiaru. Ťahanie lyžiarskym vlekcom po náhlej nevoľnosti žalobcu aj v čase jeho nárazu do stožiaru lyžiarskeho vleku je preukázané výpoveďami svedkov, aj obsahom úrazového protokolu záchranej služby spísaného priamo v športovom rekreačnom centre areál športov Tále, a. s. dňa 13. januára 2013 o 14.55 hod., kde je uvedené, že žalobca narazil počas jazdy na vlek do podpery hlavou.

13.1 Žalovaný v odvolaní osobitne žiadal odvolací súd, aby sa vyjadril k otázke, či je zodpovednosť prevádzkovateľa dopravného prostriedku daná aj vtedy, ak užívateľom zariadenia bude osoba s nevyhovujúcim zdravotným stavom, ktorá je náchylná k poškodeniu zdravia už pri obvyklom priebehu prevádzky; odvolací súd na túto otázku odpovedá tak, že zodpovednosť prevádzkovateľa dopravného prostriedku podľa § 427 Občianskeho zákonníka bude daná vždy bez ohľadu na používateľa dopravného prostriedku, ak bude škoda vyvolaná osobitnou povahou tejto prevádzky, pretože podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu

vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky a ak škoda bude v príčinnej súvislosti s okolnosťami majúcimi pôvod v tejto prevádzke.

14. Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa odvolací súd vyjadrí najprv k námietke premlčania vznesenej intervenientom na strane žalovaného, ktorá pokrýva len nároky na bolestné, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pretože len tieto nároky boli oproti pôvodnej žalobe zo 17.12.2014 rozšírené tak, že na bolestnom podľa úpravy žalobného návrhu v podaní z 05.12.2018 doručenom Okresnému súdu Brezno 06.12.2018 požadoval žalobca na bolestnom o 342,- € viac, u náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia navýšil nárok o 50 924,- € a tým pádom aj zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % už požadoval sumou 74 078,- € oproti pôvodnej sume 48 616,- €. Všetky ostatné nároky na náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti, po skončení práceneschopnosti a z dôvodu invalidity boli uplatnené rovnakým spôsobom ako v pôvodnej žalobe (mimo úrokov z omeškania, o ktoré vzal žalobca žalobu čiastočne späť).

15. Podľa § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

16. I keď nároky na bolestné a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a zvýšenie tejto náhrady upravuje v konkrétnostiach zákon č. 437/2004 Z. z., tento neobsahuje osobitné ustanovenia o premlčaní a plynutí premlčacej doby ohľadne týchto nárokov, preto je potrebné premlčanie nárokov na bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia a jeho zvýšenie posudzovať podľa ustanovenia Občianskeho zákonníka.

16.1 Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané (uplatnené), inak môžu nastať účinky premlčania. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na náhradu škody na zdraví podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka súdna prax stabilne vyžaduje skutočnú vedomosť poškodeného o vzniku škody, jej výške a škodcovi. V prípade začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby práva na náhradu škody na zdraví spočívajúcu v bolestnom alebo sťažení spoločenského uplatnenia sa súdna prax ustálila na závere, že rozhodujúcim okamihom pre začatie plynutia dvojročnej premlčacej doby vo vzťahu k týmto právam je deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného (podľa rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2010, 4Cdo/152/2010, 6Cdo/226/2013), pretože aj keď vedomosť o výške náhrady za bolesť, resp. náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia poškodený nadobudne spravidla až z posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia, ktorý je zákonným podkladom pre poskytnutie týchto náhrad podľa § 3 ods. 2 prvá veta a § 4 ods. 2 prvá veta zákona č. 437/2004 Z. z. Tieto posudky sú podľa súdnej praxe len dokladom potvrdzujúcim vytrpenú bolesť a zistené sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/66/2018, 3Cdo/67/2018 (R 26/19) pre účely odškodnenia úrazu možno zdravotný stav poškodeného posúdiť až po skončení jeho kontinuálne prebiehajúcej liečby a odstraňovanie následkov jeho zdravotného poškodenia. Z hľadiska odškodnenia nie je určujúce, kedy (v akom časovom odstupe od vytrpenia bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia) znalec v súlade s ustanoveniami zákona č. 437/2004 Z. z. vyhotovil posudok. Ak by súd pri posudzovaní námietky premlčania vychádzal zo stavu ku dňu podania znaleckého posudku, viedlo by to k tomu, že určujúcimi by nebol objektívny stav (poškodenie zdravia, rozsah vytrpenej bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia), ale okolnosti subjektívnej povahy, podmienené napríklad tým, kedy bolo znalcovi uložené vyhotovenie znaleckého posudku, alebo s akým časovým odstupom ho znalec vypracoval.

17. V prejednávanej veci žalobca pripojil k žalobe posudky o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia vypracované 5. februára 2014 primárom A. M. I., B., ortopédom špecialistom Q. (D. R. S. P.), v ktorých je uvedený začiatok liečenia 13. januára 2013, ale dátum ukončenia liečenia ani v jednom posudku vyznačený nie je. Posudky o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia predložené žalobcom spolu so žalobou žalovaný ani intervenient na jeho strane do nimi tvrdeného uplynutia premlčacej doby 5. februára 2016 nespochybovali. Prvýkrát žiadal intervenient na strane žalovaného o stanovenie bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v podaní z 13.03.2017 na č. I. 187 spisu, aj to len v súvislosti s návrhom na nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru zdravotníctvo, ktorý sa mal vyjadriť, či je z medicínskeho hľadiska prijateľné, aby v dôsledku trhnutia lyžiarskeho vleku a prudkého záklonu nastal u lyžiara stav dezorientácie, závrat

a v takomto stave prešiel vzdialenosť cca 200 m na vleku v prudkom stúpaní a udržal sa na vleku a nestratil rovnováhu, či žalobca v čase úrazu trpel ochorením, ktoré môže byť príčinou, prípadne sa podieľať na vzniku úrazu dňa 13.01.2013. Naproti tomu žalobca v podaní zo 17.03.2017 tvrdí zhoršenie zdravotného stavu a uvádza, že požiada o opätovné zhodnotenie svojho zdravotného stavu, či jeho zdravotný stav ešte zodpovedá údajom z posudku vyhotoveným prim. A. M. I., PhD. Pojednávanie nariadené na 05.06.2017 odročil súd prvej inštancie za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Dňa 06.06.2017 opätovne navrhuje Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. stanoviť bodové ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu. Na základe uznesenia Okresného súdu Brezno č. k. 4C/281/2014-199 z 18. júla 2017 vypracoval T. A. M. M. N., B., primár chirurgického oddelenia FNŠP v Žiline znalecký posudok, v ktorom bodové ohodnotenie bolestného určil súčtom 1572,5 bodov a bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia po zvýšení podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. na 5910 bodov. Vo vyjadrení k znaleckému posudku T. A. M. N., B. dňa 18.01.2018 intervenient uviedol, že nemá zásadné výhrady k odpoveďiam na otázky č. 2 až č. 4 a nemá ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania. Stanovenie bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia spadalo pod úlohu (otázku) č. 4. Na tejto časti posudku zotrval znalec T. A. M. N., B. aj v jeho doplnku (č. I. 337 spisu), čo potvrdil aj pri svojom výsluchu na pojednávaní dňa 25.04.2018 na č. I. 347 a s jeho odpoveďami sa strany sporu uspokojili a dôvodom ďalšieho znaleckého dokazovania znalkyňou A. L. F., B. z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie neurológia bolo práve odporúčanie znalca T. A. M. N., B. V uznesení č. k. 4C/281/2014-357 z 3. mája 2018 nariadil súd prvej inštancie znalkyni A. L. F., B. určiť bodové ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu s využitím existujúcej zdravotnej dokumentácie a osobnej ohliadky žalobcu. Proti nariadeniu ďalšieho znaleckého dokazovania A. L. F., B. výslovne namietať intervenient na strane žalovaného na pojednávaní dňa 25.04.2018 slovami „Máme za to, že sa (A. N.) vo svojom posudku v dostatočnej miere vysporiadal s okolnosťami, ktoré mu boli uložené ako znalcovi, teda my nesúhlasíme s tým, aby bolo vykonané ďalšie znalecké dokazovanie, žiadame žalobu zamietnuť.“ Znalkyňa A. L. F., B. za účelom splnenia uloženej znaleckej úlohy podľa úvodnej časti znaleckého posudku č. 33/2018 vyšetrila žalobcu dňa 13.09.2018, prihliadla na lekárske správy z obdobia 13.01.2013 až 30.07.2018 a popísala zdravotné potiaže žalobcu pretrvávajúce ku dňu vyhotovenia znaleckého posudku 24.09.2018 a bodové ohodnotenie bolestného vyčíslila počtom 1607,5 bodov a počet bodov sťaženia spoločenského uplatnenia ustálila po zvýšení podľa § 10 ods. 4 na 8980 bodov. Aj v týchto posudkoch je uvedený len začiatok liečenia 13. januára 2013 a nie je označený dátum ukončenia liečenia či ustálenia zdravotného stavu s tým, že liečenie trvá (invalidita). Znalkyňa vo svojom posudku popísala aktuálny zdravotný stav žalobcu ku dňu jeho vyšetrenia a osobitne zdôraznila depresívny syndróm a poruchu spánku, sťažené prehĺtanie stravy žalobcom, ktorý nevie prehĺtať tuhú stravu, môže jesť len stravu mixovanú z dôvodu útlaku hrtana kovovým materiálom, opakovane bola žalobcovi zavedená nazogastričná sonda cez nos do žalúdka, u žalobcovi pretrvávajú neuropatická bolesť od úrazu, podrobil sa mikrochirurgickému zákroku v roku 2018, ďalšia operácia bola plánovaná na november 2018 a ohodnotenie položky 307 v posudku o sťažení spoločenského uplatnenia zdôvodnila znalkyňa tým, že žalobca vôbec nie je schopný žiadneho pohybu všetkými štyrmi končatinami, vie natiahnuť dva prsty na ľavej ruke, ostatné prsty sú v spastickom postavení. Nevie uchopiť nič, nie je prítomný žiadny pohyb na podlažke. Jedná sa o plégiu všetkých štyroch končatín. Ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia pri tejto položke navýšila znalkyňa z dôvodu, že perspektívne nie je možné očakávať žiadne zlepšenie pohyblivosti. Stav, v akom vyšetrovala žalobcu označila za trvalý, nemožný ovplyvniť ho medicínskymi postupmi dostupnými v čase vyšetrenia.

18. Intervenient na strane žalovaného vzniesol dňa 15.10.2018 námietky k niektorým položkám bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v posudku A. F., B. a napriek počiatočnému nesúhlasu s vypracovaním nového znaleckého posudku neurológom v tomto podaní už žiadal nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania za účelom posúdenia bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobca predložil súdu prvej inštancie dňa 06.12.2018 súkromný znalecký posudok A. B. K., ktorý ohodnotil iba sťaženie spoločenského uplatnenia a oproti A. L. F., B. ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu po zvýšení podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. 8990 bodmi. K námietkám intervenienta k znaleckému posudku sa A. L. F. vyjadrila na pojednávaní dňa 24.04.2019.

19. Námietku premlčania vzniesol intervenient na strane žalovaného v písomnom podaní z 19. februára 2019 (č. I. 533) odôvodňujúc ju tým, že zdravotný stav žalobcu bol ustálený a objektívne obodovateľný 5.

februára 2014, preto dvojročná subjektívna premlčacia doba podľa § 106 ods. 1 OZ uplynula 5. februára 2016.

20. Námietku premlčania vyhodnotil súd prvej inštancie správne.

20.1 Je možné súhlasiť so žalobcom, že posudky o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia ako laik skontrolovať nedokázal a nebyť námietok intervenienta a dlhotrvajúcemu súdному sporu, by k opakovanému hodnoteniu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia a následkom toho k zmene žaloby nedochádzalo.

21. K účinkom rozšírenia žaloby o náhradu škody na zdraví vo forme čiastkového nároku zvýšenia odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 3367/2013 z 22.05.2014 uviedol, že postačuje, aby poškodený požadujúci zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia uviedol v žalobe približnú sumu požadovanej náhrady alebo uplatnil nárok aj bez konkrétneho vyčíslenia a účinky takto požadovanej žaloby spôsobujú zastavenie behu premlčacej doby a umožňujú konečnú úpravu nároku v zmysle vypracovaného znaleckého posudku o výške nároku.

22. K plynutiu premlčacej doby na uplatnenie nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. sa Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadril v uznesení sp. zn. 5Cdo/106/2021 z 29.03.2023 tak, že ak dôvodom hodným osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je invalidita žalobcu, pre počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 106 ods. 1 OZ je významný odborný posudok o invalidite vydaný posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, z čoho žalobca získa preukázateľnú vedomosť o uznaní svojej invalidity. Bez právneho významu je skutočnosť, že invalidný dôchodok sa prizná spätne.

22.1 Z potvrdenia o invalidite a miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na č. I. 9 vydaného Sociálnou poisťovňou, pobočka Brezno je zistiteľné, že posudkový lekár posúdil zdravotný stav žalobcu pre účely dôchodkovej dávky so záverom, že bol uznaný invalidným dňa 03.02.2014. Žaloba, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanému zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % základnej náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia bola okresnému súdu doručená 17.12.2014. K zmene sumy požadovanej náhrady zo 48 616,- € na 74 078,- € došlo 06.12.2018. Súd prvej inštancie dňa 23.01.2018 vyzval právneho zástupcu žalobcu, aby zosúladił upravený žalobný petít z podania datovaného dňom 05.12.2018 so žalobným petítom po čiastočnom späťvzati žaloby, o ktorom rozhodol súd uznesením č. k. 4C/281/2014-61 z 10.06.2015 v časti úrokov z omeškania. Žiadosti súdu vyhovel právny zástupca žalobcu dňa 23.01.2019. Zrejme pod vplyvom vyjadrenia intervenienta na strane žalovaného na č. I. 533 a nasledujúce, kde tento poukazyval na ustanovenia § 139 a § 140 ods. 1 C. s. p., že žalobca môže počas konania so súhlasom súdu zmeniť žalobu a čo sa za zmenu žaloby považuje rozhodol súd prvej inštancie uznesením č. k. 4C/281/2014-559 zo 14. mája 2019 tak, že pripúšťa zmenu žalobného návrhu, hoci žalobca v podaní o úprave žalobného návrhu podľa znaleckých posudkov A. F. a A. K. tvrdil, že ním prevedenú úpravu žaloby nie je možné považovať v zmysle § 140 ods. 3 C. s. p. za zmenu žaloby. V uznesení súd prvej inštancie dôvodil, že uplatňovanie vyšších peňažných nárokov oproti pôvodnej žalobe považuje za zmenu žaloby z dôvodu, že tento úkon nespadá pod ustanovenie § 140 ods. 3 C. s. p., ktoré za zmenu žaloby nepovažuje iba taký úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu. V rozpore s týmto názorom o tom, či žalobca v priebehu konania menil žalobu je názor okresného súdu vyjadrený v bode 121 odôvodnenia rozsudku, kde súd prvej inštancie už uplatňovanie vyšších peňažných súm nehodnotil ako zmenu žaloby, pretože žalobca nežiadal iný nárok, ale len spresňoval nárok, ktorý si podanou žalobou zo dňa 17.12.2014 stihol uplatniť včas. Prvoinštančný súd uznal, že žalobca nebol spôsobilý v čase podania žaloby svoj nárok presne kvantifikovať, ak k upresneniu jeho nároku došlo až v priebehu súdneho konania na základe posúdenia odborne spôsobilých osôb. Ďalej dôvodil, že v danom prípade v celom konaní išlo stále o ten istý nárok žalobcu a to celý nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví titulom náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý ako taký si žalobca uplatnil včas.

23. Podstatnou otázkou pre správne posúdenie námietky premlčania vznesenej intervenientom na strane žalovaného je záver, či žalobca podaním doručeným Okresnému súdu Brezno 06.12.2018 zmenil žalobu, či išlo o rozšírenie nárokov alebo len upresnenie (presné vyčíslenie) nárokov uplatnených žalobou 17.12.2014.

23.1 Odvolací súd vychádzajúc z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/171/2021 z 29.03.2023 konštatuje, že záver súdu prvej inštancie o tom, že podaním doručeným

Okresnému súdu Brezno 06.12.2018 nebola zmenená žaloba, aj keď kvantitatívne požadoval žalobca viac než v pôvodnej žalobe, je správny. Predmetom konania od jeho počiatku bola náhrada za bolesť, náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti, náhrada za stratu na zárobku pri invalidite ako náhrada škody na zdraví spôsobenej žalobcovi úrazom z 13. januára 2013. Ak žalobca v priebehu konania pod vplyvom stranami sporu žiadaných znaleckých dokazovaní a nových ohodnotení bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia upresnil žalobu, nedomáhal sa iného nároku než toho, ktorý uplatnil pôvodnou žalobou. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 5Cdo/171/2001 vysvetlil, že žaloba na splnenie peňažnej povinnosti sa zvyčajne vyjadruje konkrétnou sumou, zákon však nevyklučuje vyjadrenie peňažného plnenia aj iným vyjadrením. Zmenou žaloby podľa § 140 C. s. p. je taký návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo (kvantitatívna zmena), alebo ktorým sa uplatňuje iné právo (kvalitatívna zmena), alebo podstatná zmena, alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe, teda prípad, ak žalobca síce naďalej žiada rovnaké plnenie (rovnakej kvality a rovnakého rozsahu), ale na základe iného skutkového stavu veci než ako ho uviedol v pôvodnej žalobe. Ak súd v rozpore so zmyslom zákonnej úpravy obsahu žalobného návrhu posúdi podanie žalobcu ako zmenu žaloby, hoci pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky, dochádza k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. V najvyššom súdom prejednávanej veci išlo rovnako o upresnenie žalobného návrhu konkretizovaním peňažnej sumy.

23.2 Za správny názor je preto potrebné považovať názor súdu prvej inštancie vyslovený v bode 121 odôvodnenia napadnutého rozsudku o tom, že žalobca v priebehu konania nezmenil žalobu, iba ju upresnil a všetky nároky si uplatnil včas. Skutkové tvrdenia (rozhodujúce skutočnosti) odôvodňujúce nárok žalobca nezmenil, nároky ostali nezmenené, boli iba presne vyčíslené. Rozšírenie žalobných nárokov v podaní z 05.12.2018 v znení opravy z 23.01.2019 preto nemožno ani podľa názoru odvolacieho súdu považovať za nároky uplatnené po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej doby. Za deň ustálenia zdravotného stavu žalobcu je možné považovať deň 05.05.2014, pretože iný dátum v konaní preukázaný nebol.

24. Súd prvej inštancie pri posudzovaní nárokov na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia vychádzal zo znaleckých posudkov A. L. F., B. a A. B. K.. Zo znaleckých posudkov vypracovaných pre účely tohto súdneho konania a prvotných posudkov o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia mal aj podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie dostatočný podklad pre posúdenie žalobcom uplatnených nárokov a nepochybil, keď ďalšie kontrolné znalecké dokazovanie žiadané intervenientom nenariadil.

24.1 Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. uznesenie sp. zn. 7Cdo/154/2020 a v ňom citované ďalšie rozhodnutie) procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví vo svojom rozhodnutí, odôvodniť prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s článkom 46 ods. 1 a článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces.

24.2 Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že pre nenariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania za účelom ohodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu bol naplnený tretí dôvod a to nadbytočnosť dôkazu, keď dovtedy vykonanými dôkazmi bolo bez pochybností overené, v akej výške vznikol žalobcovi nárok na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Námietky vznesené intervenientom proti bodovému ohodnoteniu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia na základe vyjadrenia posudkovej lekárky A. L. nevyvolali potrebu nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania. Podľa rozsudku NS SR sp. zn. 7Sžso/13/2010 (R 75/2012), aj uznesenia sp. zn. 7Sžso/49/2012 bodové ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia znalcom z príslušného odboru má vyššiu váhu než posudok posudkového lekára. Posudkový lekár (Sociálnej poisťovne) má kontrolné oprávnenia vo vzťahu k posudkom o bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia, ale nemá kompetenciu na úpravu bodového ohodnotenia lekára (teda ani znalca). Znalecké posudky vypracované v tomto konaní boli dostatočným dôkazom o poškodení zdravia žalobcu.

25. Žalobca požadoval podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %. Tento nárok považoval súd prvej inštancie za dôvodný v celom rozsahu. Proti tejto časti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ namietal iba to, že v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/212/2010 invalidita je jedným, nie však jediným z dôvodov hodných osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a označil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v maximálnej výške za nedostatočne odôvodnené. Odvolateľ nerozporoval, čo malo tvoriť základ pre zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., preto sa odvolací súd viazaný nielen rozsahom, ale aj dôvodmi odvolania k tejto otázke nevyjadruje.

25.1 Bez právneho významu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sú tvrdenia žalovaného, že žiadnym spôsobom nezavinil poškodenie zdravia žalobcu, ak jeho zodpovednosť za škodu na zdraví u žalobcu bola vyvodená z ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka na základe objektívnej zodpovednosti prevádzkovateľa za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov. Zvýšenie náhrady až o 50 % považuje žalovaný za neprimerané. Odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že dôvody na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na maximálnu prípustnú výšku v konaní zistené boli. Znalkyňa A. L. F., B. aj A. K. podrobne popísali zdravotný stav žalobcu ku dňu ich vlastného vyšetrenia, aj prognózu neliečiteľnosti a nezmeniteľnosti zdravotného stavu do budúcnosti. Zo znaleckých posudkov vyplýva, že žalobca je úplne imobilný, odkázaný vo všetkých oblastiach života či je to stravovanie, obliekanie, osobná hygiena, vybavovanie si záležitostí pred úradmi na pomoc inej osoby a podľa A. L. F., B. utrpenie žalobcu zvyšuje jeho zachovaná intelektová schopnosť, pretože si uvedomuje svoj bezútešný stav a odkázanosť na pomoc iných. V prípade žalobcu ide o najzávažnejšie možné sťaženie uplatnenia sa v živote (žiadne), pretože ide o ležiaceho pacienta vyžadujúceho podávanie špeciálnej stravy, keď pevné zložky potravy nedokáže prehĺtať alebo len s veľkými bolesťami, vzhľadom na neschopnosť pohybu sa vyžaduje polohovanie pacienta, pri totálnej inkontinencii moču a stolice plienkovanie a tento stav nastal v aktívnom produktívnom veku žalobcu, kedy športoval rôznymi formami, bol zárobkovo činný, staral sa o svoju rodinu. Tieto skutočnosti vyplývajú z výpovede žalobcu pred súdom prvej inštancie. Rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu rešpektuje princíp proporcionality, ktorý vyžaduje vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom v zmysle rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/364/2015 a sp. zn. 4Cdo/126/2014, podľa ktorého maximálne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % je možné priznať len poškodeným s najťažšími následkami, keď zostanú pripútaní na lôžko, plne odkázaní na pomoc iných, ktorí nedokážu vykonávať ani základné životné úkony, sú úplne izolovaní nielen od akéhokoľvek spoločenského, športového alebo kultúrneho života, ale aj od sexuálneho a citového života. Odvolací súd je toho názoru, že poškodenie zdravia v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/126/2014 preukázané bolo. Konkrétne skutkové okolnosti prejednávanej veci odôvodňovali využitie maximálneho možného zvýšenia tejto náhrady.

26. Podľa § 387 ods. 1, 2, 3 Civilného sporového poriadku odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

27. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti napadnutého odvolania doplnil dôvody, z ktorých vyplývajú jeho úvahy pri potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 2 C. s. p. S podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie k základu nároku sa podrobne vyjadril odvolací súd v uznesení sp. zn. 17Co/50/2020, ktoré si osvojil aj súd prvej inštancie a odvolací súd ich pripomenul aj v tomto rozhodnutí. V konaní tak nezostali nezodpovedané žiadne podstatné vyjadrenia strán prednesené v konaní pred súdom prvej inštancie. Na podstatné tvrdenia žalovaného uvedené v odvolaní odpovedal odvolací súd v tomto rozhodnutí, len na tie, ktoré odvolateľ predniesol.

28. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vyhodnotil odvolací súd ako vecne správne nielen vo veci samej, ale aj v závislých výrokoch o povinnosti strán sporu hradiť trovy tohto konania, trovy znalečného a svedočného, vo vzťahu ku ktorým osobitné námietky v odvolaní vznesené neboli. Súd prvej inštancie správne posúdil povinnosť žalovaného a intervenienta hradiť trovy konania, ktoré boli vyvolané ich procesnými úkonmi. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania zohľadňuje výsledok sporu. Žalobca bol v konaní úspešný v celom rozsahu, z tohto dôvodu mu prináleží nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu podľa § 255 ods. 1 C. s. p.

29. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné ani sčasti. Plne úspešnou stranou v odvolacom konaní je žalobca, ktorému podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C. s. p. priznal odvolací súd nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % proti žalovanému, ktorý podaním odvolania vyvolal odvolacie konanie. O výške náhrady trov odvolacieho konania bude rozhodovať súd prvej inštancie, z tohto dôvodu je povinnosť na plnenie viazaná na právoplatnosť uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov odvolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C. s. p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súde je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súde je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 C. s. p.).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C. s. p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 C. s. p., resp. dovolanie má vady podľa § 429 C. s. p. napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 C. s. p. v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) C. s. p. v spojení s § 436 ods. 1 C. s. p.).